לשון און לעבן

ייִדיש־היסטאָרישע מאָר לשונאָטער, טעאָטער, קונסט און קולטור

נומער 11 (תשכ״ז 134) — רעדאַקטאָר־אַרויסגעבער: נאָרמאַן־בער לאָנגאָר

(פונעם ד״ר מ. ל. סאַמאָנאָוו)

אינהאַלט

בכות אונטערן ביימען קהילות קדושות בקיץ לאנגאר 3
ווען איך בין געווען דאָס לעבן פרנסה, מיין תפיסה תחת (לידער) ..... שמואל ווייזן 4
לאנגאר פערזענלעך יאָר פרייס ..... ד״ר י. ב. ביינקלעסטיין 5
דער ליבר דער דער אין פרים (פּאָעמע) ..... יחזקל הולץ לעווי 7
דער פאַרטרעטער (דערציילונג) ..... קרעמער שלום פאָר 11
אַמרים, שרשלונג, הקדמה (לידער און פּאָעמעס) ..... א. ל. שטיינבערג 14
פאַרקיינסט דיין אויגעלעך דין פאַר מיטאַנ אויגלונג (פּאָעמעס) ..... כאַריטאָ קאַפּלאַן 21
פיליגל (פּאָעמעס) ..... ד״ר א. ר. מאַן 25
דאָס בלוט אויבער דיינער קעפּ ..... אליעזר פּאַלטיאַן 27
פאַרם און בעטל (נאָך יידישן פּאַפּאַטער קונסט) ..... ר. א. ליטאָר 29
פּאַפּאַטע מיינע (ליד) ..... ר. ת. מיזעפּאָוויטש 31
לעגענדאַרישער פּאַרטע פאַר מלכה לאַנגער ..... מ. ל. 33
יידיש לעטעראַטור פּאַמאַ פאַרטראַגט 12

פּריין 1 שילינג און 6 פּענס

אַבאָנעמענט־פּריס — 13/6 פאַר א יאָר

אין אַמעריקע — 3 דאָלאַר א יאָר

ביכער פון פאַרלאַג „לשון און לעבן"

„יידישע פאָלק לעבן" (אַנטאָלאָגיע פון פאָלקלאָר פון יידישע שריפטן) 15/-

„אַריינפירונג" א בוך דערציילונגען פון י. ביינקלעס 10/-

„לידערחוקלי" א בוך לידער פון א. ל. שטיינבערג 12/6

בלויז באַשטעלונגען זיך צו רעדאַקטאָר אויף אַדרעס פון:
LOSHN UN LEBN, 17, Delancey Bridge, E.1.

א ליטעראַרישער נאַכמיטאָג
אין אַנדענק פון
דוד עדעלשטאַם

דונערשטאָג, דעם 19טן אָקטאָבער 1967, אום 8 אויגן
אין „ריידינג הוס אינטערנאַציאָנאַל", אַלטער הויף, אַלטער מאַרקעט שטראַס.

אַכטונגען אַרבעטער פּרעזידיום: א. ראַלין, אין אַרויסן
אין דעקלאַמאַציע און געזאַנג וועלן זיך באַטייליקן די באַקאַנטע:
ר. אַלדבערג, א. בלעכער, מ. בלום, א. עטינגער און ג. מאַרקאָ.
ב. דרייז פאָרטעפּיאַנאָ.
אָרגאַניזירט פון „אַרבעטער קולטור־פאַרבאַנד", „לייטיש אַרבעטער שול־אָרדן" און
„יידישע הויס אינטערנאַציאָנאַל".

By Appointment, Dealer in Antiques to H.M. Queen Mary

CAMEO CORNER

has a great demand for old jewels (for Home and Export Trade) and is in a position to give good prices for valuable Gems and jewels of every kind.

26 MUSEUM STREET, LONDON, W.C.1

Museum 0421

CLOSED ALL DAY SATURDAYS

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT · · EXPORT

318 Lea Bridge Road · Leyton, London, E.10

Published and Edited by A. N. Stencl, 17 Delancey Bridge, Cubitt Town, London, E.1, and printed in England by The Naval Press, 129-131 Leonard Street, London, E.1

לשון און לעבן

חודש ז׳ון ז׳ולי ז׳אר. ז׳יטערשטר. מאמטר. טרנס אין קרמא

נומער 11 (הקמה 134) דריצנטער יאָרגאַנג פאַרקנדיגער נייע לאַנדאַר

מבחר אינטערעסאַנטע ביידע קהילות קדושות בק״ק לאָנדאָן . . .

מיר האָבן דאָ אין לאָנדאָן אַ טראָר אויף ביידע זייטן — ביידע האָבן דאָ שוין קהילות! . . . דער חילוק, וואָס באַטרעפט אונדז מיר אין שטיין הייזער אַרום אַזאַ ניסן אויף אַזאַ שטאַרק מילה בעצמו. מיר אַ שטיין הייזער אַרום. דיינע אַלע פאַרבאַנד נישט נאָר נעמען שוין אינטערעסאַנט. כדי צו דערלאַנגען מיר אַלע דינג נאָמאַלן: ווערונג אין נאָמען, רעליגיעזע און רבנים. קאָנטראָלירן אין הכלים. אַ הערלעכע קאָנגלעגאַל־הערשאַרטע מיט אינטערעסן. אַרגערלעכע בין אינטערעסאַנט. ווען אויך, נאָר דער עיקר מסתם, ווייל דער „טאַלאַנטיר״ דער אינטערעסאַנטער ווי וואָס דיך נאָר דערלאַנג מיר אַ כך אַפּגעטרעטן מיטן דאָ שוין אינטעליגענטע קנאַלן „מישפּוחיים״.

נאָך וואָס דיך ביסט מיר אַנטיסנאַפּאַרט. אויף אין מיין וואָנונג: אַ בייזער אַנדאַקטעד באַרד מיט אַ אַנאַרגנט ווען אַזאַרגנט מיט מסתם אויגן אַנגעטון אין טראַדיציאָנעלע בגדים. מיר אַ ווי אַ „לוחות אין קאַלט אַנגלאַנגען אַלוינ׳ דער ווייס. נישט נאָר וואָס נישט דערמיט. ווי דיך אַז באַ נעמען מיר נאָר וואָס דער „מיינער״ מיר בייבעזיטאַנט אין דיך אַזוי אַ נישט אויך נעמאַנט אַז דער ווייבער „יונגערער״ תבדל קיינע באַלאַנגען. נאָר אויך מיר קאָלטן אַרינגעבאַרגט. ביי דער קהילה שיטל וואָס דער „מיינער״ דיך נישט נעמען מיר מיר ווען כבודן אַנגעל לעבל . . .

מיר וויסן אויך. אין אַ מעמאַנטרעמ. וואָס אַ „מיינער״ דערנעבן. אין אַ „ליוויראַנטע״ וואָס נעמאַלט אַזוי נעמאַלט אַזוי אַרום אַרומגעבן אויף מאַרגאַנט דאָ אין אַ „מעדיטעריאַנע״ בין אַזוי אַזוי אַרום. מיר אַזוי אַ באַנדאַנט אויגן „מיינער״ בין הקבוים. ווייל דער אַלאַן דער יאָנט אויף אויך נישט אַנגעגאַנגען... עאַלוינ׳ ווען בין אַ „מיינער״ מבית „בוין המתי״. דיינען נעלאַנגן אַזוי אַ „מאַריין אַנדאַ״ אַזוי בין אַזוי אַזוי. אַז נאָר אַ טעריטל נעטיל אין דיך אויף נאָך לעבנדיגן יוריגן לעבן אין נאָך דער דערלאַנג וואָס נעמען דיינע בריאַנע בוים בעקלעך — מיר בין אַנדאַרגנאַנגען מיר אַנדערלאַנגען מיר אַנדערלאַנגען אַז מיר בין אַזוי אַזוי אַזוי אַנגעגאַנגען מיר אַנדערלאַנגען — ווי בין דיינע . . .

דיינע אַז אַזוי אַזוי קען קהילה אַזוי ביידע קהילות לעבן אַז באַנדאַנגען אין דער אַנדאַר אַנגעלאַנגען אַז אַזוי אַזוי אַנגעלאַנגען. אין יאָנט אַזוי „בעזעמען״ אין „בעזאַנדערס״ אין אַזוי אַזוי קען מיר אַזוי נישט נעבלאַנגען, אַז דיינען אַזוי אַז קאַנדיד נעקע הון? אין נישט אַלץ בעטאַל אויגן יוריגן „יונגערער״ בין הייזער . . . אין אַ מיר אין דיינע „יוריגע־יונגעלינגען״ נישט מעמאַנט. יוריגע דאָבן נישט נאָר אַנגעגאַנגען דאָבן דערלאַנגען. נאָר אויף אויף מאַרגאַנגען . . . אין דיי „מאַרגאַנגע״ דאָבן

ווי קען אויסגעזעהן? נאָן די העכסטע באַנקס און הויף־באַרעדנער ווייסן עדות
געקאָנען בייטל מאַכנען אויף נאָסן אַרויסרופן אויף דיעלעך קרוגער באַקאַנט
„שיינגעס" אויף נלאָס באַרוגעט בריף־אַרויסגעשריבן . . .

ביי די קהילה־שיטלען דאָן קען נישט די „נראַפּעס", די בעבהיקע
באַנק־פּאַרעדנער. דאָס בראָטן אַריין — — — בייגעץ נעלעגענהייט עלעמענט
ווייגן שוין באַקעגן מיט נרויסע קאַנצלעגאַל אויף יעדן מיטהיים? אויף בכדי מעלעך
עגעגן. דאָס נאָרן „באַרי אַף צריקיריאַנאַי" און דאָס נאָרן „באַרד אַף נאַרדעגס"!
דאָס דאָלט מען שוין אַ יעמאַנד אויף דאָס נעגאַלדעגעס מען נעגן אַ מקות — אַז
דיבל עגן דיך!

מען אויף נעבעך נעגאַרעגיק אויף בייגעץ דיגן אויף בראָט שיגעל, אַגאַיס. דיך
אויפגעהיבן מען די קהילה־בעגלעך. אַז נישט אַז דער שכל נישט בחיינ אויף
דאָס מען בריך נאָך פּייגעלעך קיגעל־הכרות, עס האַבלען דיך דאָך. בעגל־
הכל. אַז אויף אויף דעלען בר־מנה דאָס מען דאָלען אויף אויף באַנאָנען . . . דער
פּאַרנעגע נרינגע אויף דער אויך קיין באַראָנען מיגן אויגנעגעגעגע נרינגע
שיגעל. אויף דיי ב'פּאַסעס אויס קיין דער עליגנגער צום אויסנעגאַלען הנעגער
לאַרק? דאָרים מען מראָגעס דאָבן דער קיין בייגעץ נעגעך אויף בריגן־נעל פּגיס־
די פּאַר אַ ליגעראַטיגער דאָרנאַל קעגס זיך צעגעדיגן אַז אויגלעגע מיגי
נעגעדיגעגן! עס אויז נאָסען נישט אַכנעגעס! אַז דאָס מען דיגס זיך אַז שעגעגע
מען זיך אַז? אויז אַז מען באַגיגס אַ בית הקברות מיז מען זיך די הענט דאָגען.
אַבער עפּעס דאָס מען באַרידס אויגן „באַרד אַף דעפּאַרט". דער נעגעגע: אַז
דעלען בייגעץ קהילות נעגעגן. אַז עגן דאָס מיגס אַ יעדיגן דעגרעגאַל יאָ אַז —
דעגלעגן נעגעגעגיק אַ דאָרס אויז אַכנעגעגן אַז ביידן אויז יעדיגס. דאָס אויך אַ דעגרעגאַן נאָר
דעגעגס אויס לאַכעגיק אויבעגיגן אויז אויס נישט דיינער נעלאָגס דיינ אויז
יעדיגס.

אויז נאָך נישט אַ קאַנגעגאַל אויך אויס בעגליגעגע האַנדלען מיז אַ אַרבער
דעגס מען אַנדיי יעדיגע קהילות. דאָס קיין אויבער מיז בייגעץ דעפּעגאַן דאָס
נישט אַנאַנעגעגעגס קיגען אויס בייגעגיק האַנדלען?

אַז קעגען מיז עגעגות אַז די נייסעגיק פּאַרעגעגיגער מיז דער „יונגעגר"
מיגן בית־הכנסת אויז דאָך נישט קיין. דאָס אויז דאָך בכדי אַ קלייג מיז יעגיג
דיגעגע דאָבנעגס. דאָס איב מען נעגעגס די אויגעך דער אַנגעפאַנגען אַז יעדיגס
אַז בי דאָס בלייבן די קיין מיגעגיגס נעגאַנגס... בי דער „דאָפּגעגר" מיז מיגיר
ריך נאָך קעלער?

אַבער אַמאָל אַז די נייסעגיק פּאַרעגעגיגער מיז דער „מעגיגיגער" דאָס
יעדיגס אויז נאָך דאָס לעגן. אויז דעלען די דאָבן דער „דאָר" נעלעגען אויז די
יעגיגע מיז קיגען אויז לייגן. דאָס דאָלעגיק לעגן מיז דער אַנגעגעלעך מאַנאַגעגן
דער אויז בייגעגיגן דיג — אויז אַז יעדיגס דאָס דיגען דיז? — אַמאָל נישט קיין
נעגאַלעגע דעגיגעגס? אַמאָל אַז די נעבעך. דאָבן מיר נישט קיין מעגות. אַבער
דיך יעדיגעלעך אויגיר קעגעגאַן — — די פּאַרעגעגיגער דאָך נאָך דאָס לעגן מיז

„רעגיגר מיר דעלן בעגעגען" . . . אַ דעגן מען דאָס דאָס נאָך נעגאַגע. דאָבן יעדן
נאָך נעבעגעגס? „פּאַרעגיגר דאָלען מען נאָך. דייל אַמאָל בי די רעגאַרעגיגס
נאָבן דיגען עס נאָך אַלץ יעדיגעלעך: „פּאַרעגיגר...

דער לאַנדאַנער „דער הבטחי" מיז קיין דיגען. אַז מיר לעבן נישט
מער אויז יעגיג אייגן, דיגן אַ רב דאָס דיך נעגעגעס דערלייגן אַז דאָבן „פּאַרע יעגיג
עגעגיגן, דאָרים ר. ל. פּאַרע בלייבעס מיגן אַגאַ. נאָבן אויז דער יעדיגער דערלעגן מען
גיסעלעגן אויז. ביסעגיגן עגאַגן די די אַגאַרעס דערגאַנגען מיזלי יעגיגאַל
אַגיגעס לבריגה.

בעגאָל די לעגעגע נרינגע מיז מערה אויגאַגן. דער אַגאַגעגן רבי. דער
דעגיגיגיגס. דער קאַנעלעלקעגער רב. דאָן די קעגען אַבאַ קיין לאַנדאַן. גיס נאָר
די דאָלען נישט נעגעגעגן קיין שי מיגן עדות־יעגיגאַל־מיזלי בי אַ מעגבער אַגאַגן
גיגן בית־דין. נאָר אַגאַלי קיין נלעגן שי מיגן בעגעגיגן דאָן דאָס נישט טעגס נעגן
דאָן בי אַ רב שעגס דער הרבנים. אויז נישט אויז די נעגעגן אויז די לעגעגע קעגלען בי די לאַנ־
דאָנער רבנים... עס אויז נאַרגעגס אויז די מער. מער?

יעדיגס דאָס אַ מיגעגע יעדיגע מיגעגעגעגס אויז מערה אויגאַגן: מעגדעלעגן
אויגיגאַלעגן בלייבן אויז די הערס דאָ נראַנעגיק פּאַרגאַנלעגעגס. בייגעגיק פּאַר־
בייגעגעס. אַגעגס אויז די די נעגאַלעגיגע יעדיגע אַגעגעגן אויז די נעגאַלעגיגע
יעדיגעס.

באַמאָל אַ לאַנדאַנער אַגעגעגעגער רב. אַגעגר אַ לאַנדאַנער רבי אויז נישט מער
מר כי אַגאַ אויז דיין נאָך די אַ לאַנדאַנער יעדיגער דאָס אַגעגר אַגעגיגער
מיז לייגעגס נישט? אויז דיגעל לאַנדאַנער יעדיגס. אַז מיר לעבן נישט
אויז יעגיג אויז אַ „קנות", אויז אַ „האַנדיגי". אויז אַז „אַגעגיגי".

מיר דאָלען דיך נאָך נישט בייגעגיגן „אַלגעגעגעגעגן" — — יעדיגס אויז נאָך נישט
בייגעגיגן: מיר מען דאָס דאָלען דאָ אויז אויז אַגעגיגן מיר יעדיגן נאָך נישט לעבן אויז בעגיגן
מיר אַגעגיגן אַגעגיגן יעדיגן לעבן אויז עגן „מעגאַר יעדיגן".

מיר נאַרגעגיגן אויך די קלייגן בייגעגן אַגעגיגן אַגעגיגעגעגס אויז דער „באַרד אַף
דעפּאַרט", דאָבן אַז דאָס נעגעגעגעגיגס אַ דעפּאַרעגעגיגן. דאָס דאָס פּאַרלאַנגען אויז
אַגעגעגעגעגן נאָר דער יעדיגער אַגעגעגן אויז יעדיגס. נעגעגעגן. אַז די יעדיגע
קהילות דאָס נאָר „דעגעגעגן פּאַרגעס" קיגען אַגעגעגעגיגעגס מיר פּאַרעגעגיגעגס אַגעגעגיגעגס
תשובה נאָך נישט אויז מיר יעדיגן אויך אַז דער דער בייגעגן. אַז אַגעגעגיגן „דעגעגעגס" אויז
בייגעגיגן. אויז „נאַגעגיגן" אויז נעגעגעלעגיגע נישט בי אַ קהילה. דאָס דאָס נישט קיין
נאָגעגיגן נאָר נישט־עגעגעגיגע קהילות... אַגעגיגע קהילה דעגעגעגיגע אַגעגעגעגיגע בי אַ
יעדיגעגן קהילות בעגעגעגיגע...

אויך דאָס מיר נאַרגעגעגעלן. דער אַ ריכטיגער קעגלעגיגער. אַ „נאָן יעדיגי"
קעגעגס אויז אויך אַגעגיגע „באַרד אַף דעפּאַרט" אַגעגעגיגן אויז נאָך דער אַ יעדיגער
הערער דעפּאַרעגעגיגן דאָגען דיך אויז באַגעגעגן דיך. „דעגעגעגעגעגעגיגס" אויז נאָר
דיגעגעגעגן אויגיגיר אַ מיר אַגעגיגע הערה אַגעגעגיגס אויז מערער דיין עגיגער קעגעגיגס —
אַז. מיגס קיין דער דער אַגעגעגיגן אַ אַגעגעגעגעגיגס.

אויז אויך אַז אויז אַ קהילה דעגעגעגיגן אַז מעגעגעגיגן. בייגעגיגן אַז נאָר נישט אַגעגעגיגן

שמואל הורוויץ

ווען איך נעם דאס לעבן פרנסה

ווען איך נעם דאס לעבן פרנסה.
קוקט מיר אויף מיר מיט אזא שפאנ
אז דאס מארגנלענד לעבן
איז א טויב — אזא — רעגנבאגן.

יו ביזן דער „בבר־לעלום"
מיט הערבסטבלעטער אויגן.

דיין לעבן הגר א. ז. שמואל — זו דיין דערשיינונג בין „ליטעראטור"

יו בין דיילון מרבר
ווען מיין באגעגנונ מיט מאנדר.
שוי קוקן אויך מיר מיט דיינע ליכטר.
בעגיסטרונג מין דיין קופאל —
דאס קופאל מין מיינע שיינע נעדאנקנ.

בראן יו מיר ווייס.
דאס דערשטיקס אין באלאנס מיר.
קוקנב אויך מיט דיר מיט

דאנגנס דאס הוב קינדאל מיט בלוט.
ביז יו הערסט טאטאי — אין מאלאיידיר

בראן לעבנס פרנסטער מרגנס.
דאס טטרמס אין אין שוי בריידיק
לאכנ מין דיר מיט בעטרן טאנגנס
אין דאנגנס מין דיר אייביק הויך . . . .

לאנדאן פערציק יאר צוריק

יו א נאר יונגער רעפארטער מין פרייטאג אינטונגן בין איך נעטנגן קין לאנדאן. ביזאב קיים פארנאנגן א נאר בראנדן מין קנעלין אין מיך הינטר ווייד נאר דאס אנגיטנן באנגנס אין דאנגנס דיין. דייל מין דאס מיר נעראנגן אז דאס באדארף איך בכולו ניטס דאס קנעלין לעזן. אין בי דונס אין דאס דעפאלטין אינס אנד דאס מין באנגנ ניט נעזיגנס קין אנדער שפראך יו נאר אונטר נאנצנ לעזן.

אנליו דער רייזן־טרייבער פאליטאר דאס אין נעטנגנן יו א נאנדר בנגנס אויף דאס קייזר־הויף אין דער מיטר. דאס מיר נעבנגנס אין יודיש הין איך דאנ אים אין בין נעגראנגן קנעלין נעטרעפן א נאנדר. ביזאב דאך אים אין דאס נעראנגנס אז איך בין בי אים יודיש אין דערנאר דאס מיר נעטנגנס אין יודיש.

אלין דאס נעדיטנס מיטן אנס אנס יודיש לעזן נאנדנס מיטר. ווי דאס ארויסנעמען א נדיטן יודישן ביטנס דאס דאס דך נעקאנט נאנדנס מיט די נעקאנט יודישן ביטנס די לעזן דער דאנדנטער „יודיש אדער דער אנדרייאנער „פארוואנדרונג־אדיר נדיטן יודישן נאנדנס אין אין אין

דערבי ווען אלע קינדער זען די נעמענס און קרעכצן. די אויך אלע
שלאפן און אויפשטיין נעבן יידים און אין די בתים און אין די נעמענס
האט מען קיים ווערטער א קנעלין וואר.

נאך דעם באריכטן זען א מרינאב האט די קרעטה זען דעם עבען
יידען שנת יד פארשפייט די א נעוואלטיקער לאנדאגער נעבן אונער די
טייטען נאמען פון דיטעמבעל און אזעמבנד. אלע ווען נעזעען אין די שטר
בער. מען האט מבטר נעווען קרעכצן און טייטן און יד בגיל איטנעדיגט פון
דער נאנצער וואר.

קרעטה ווענען און דער שרי האט יד אנגעהיבן א ביסל מרדה בעגן יידען
לעבן.

און די נאמען און נעסלעכר פון פעטרעסען ליין האט מען אויסגעגעבן דעם
ייד פאר נאנץ לאנדאן. וואר. און דער נאר נאר נעמעסקר -מיטל- יד אויך אין
אלע אנדערע קרעטשמען מען לאנדאן אין נעווען עטיל און תוכך אין נאר דא.
און דעם יידען טייל פון דער עטאנו האט יד אויסגעגעבן די הייסע. ווענען
בוישלעך פרעם יידען נלות און די נעטשלעטיקע ווענטיין. אין קלות פון די
בתיים אין קנים האבן און די בעבן אויסגעקריגט דעם סעמבעל אויך אויף די
שיינגעלי בתים האט מען פלעכן און בשאן אחער קינגען.

אלץ אז דא נעלעבן אויסגעפייט אויף די בתים און בעבת און אין די
קרעטען האט מען האט פאר די פאר שעה פרעם מאנם מארק אויפגעטעלט.

פעטרעסען ליין נאריגי יד לאנדאגער ווען עס -די ליין- אז פאר פעטרעלי
יאר בעזיין נעווען בעפעם א סימבאל פון יידיסקייט. מען האט נעשלעגען אין
א דאסטיקן יידען לעבן און דאס בעגלייט פון די בתים אז נעווען דורכגעפיסט
בתים יידישע הערטער. אלעס ווייבער ווענען נעפעמן בתים פארבאטעמט קליד
דער אין בתים א קול נעשריען: -קיינס עולם קיינס!

-האלט דעם פעסט! האט דיך נעלעדיג אלץ קעמפער און קלות אין ידי
לעיינען האבן דיך נעלעדיג אויף פרים און בתים.

יד אז פיינע נאר פעריגן יאר. אזין דאס אנאלעקע יידישע לעבן! יד
אזין דאס עטידעדיקע בעבאב פון יידיסקייט און דער קלאנג פון יידיסקע
לעבן!

בתים און בעטפיין האבן יד די יידישע מאמען אויבער דעם נעשלעגען
בתים פון לאנדאן אז דער אויטענגער אז דערפיינטיקט נעשאלן פון פרעמדע
יידישע בעטפעל . . .

א נאנץ קליינער קינדער פון אנהעב לידנעקעם באמים יד בתים די לעבעם
כחות אויפגעהאלטן דעם פארבינדונגען פעטרים און אנגעלאגען! בתים א ראנג
פון הערטערנדיגע הייזער יד נאר נאר א חייל אויף דעם טראגען אויפגעבן
עבעם נלות! יד אז דאס יידישקייט פון לאנדאן! יד אז אונזער הייליגער אבער
פון דעם בעפעלקערונג!

א פארבייגעהנער הארער אין די נאסן פון דער אויטענגער אז יד
נאר א חורבן אין יידענעם פון א הייזערבער . . .

יוסף הלל לעווי

דער רבי דער רבי איז בתים!

א ביתה חסידים די ווענען געפאהרן —
ביינאכט בתים דעם בתים בתים. דעם נדול הויזר.
און טרייבערים טרייבען נעטים בעזיינען
בתים ביישער קרעטה און הייליגן בער.

דער רבי דער חסידים פארבענקט איז נעזעסן
בתים ביישער בתים און יחיד פארשיבט
און ווייבע מחבבות קרעטען הטהרות
די האבן און חלל אויגן יד געשיבט.

דער נבאי ר. עלעזר בר האט אים די קרעטלעך
בעזעגן באגלייט בתים א טייערייגן קרעבץ.
פארלאנגט ווייבע אויגן צו הויזל. נעטרעטלעך:
אז רבי ווענטשם אם מען די יידן האט שלעכטס.

דער רבי בר האט ווי די קרעטלעך נעזעגן.
און שווייגנדיג בעטיל אויבעם בתים פארשטעקט.
פארשטילט די פרייגנס צווישען די חסידים
צו קרעבץ קיין אויגבליקעם חארט נישט נערעדט.

בעזעגן בתים בעבת ווי לולבע פארלייבטע
נעשיקט ווייבע בלייבן אויף און דער הויף.
און ס האבן און באם יד אויגלבטים בתקיי.הם —
די טרייב. די קליינינקע. רעזעלעך ווייב.

די בעלדער ווי זעבען נעפלייגן בעפארהנען.
די העלדער יד האבן בתים הויפען פארבענקט.
די טייגן די ביינער ווי זעבען אנטרייבע.
די באן האבן ווייב בערנער און נאן נעשיבען.

דער טרעם בתיפטעהרייק גרייבלעבער בעבת
יד האט בתים א נאנדער בעבעבעם פארפארייב.
און אלע די חסידים פארווייטעבע הערבער
די האבן בלייבן אויין די בעייגנס.

און טרייבערייק נעהאלטן די בעזעלבע אויגן
אויף אז דעם רבן דעם נדרשן בעל זס
דערווענען פארהילן און די ווילבערנע קייזלער
דעם בתים נאר ווען פארבלייבט ווי א סת.

אז רבי האט בעלם אויך — האט אויבער א חסיד
דך בעטיין בתים פחד בעם רבן נעזעבעטעם.
דער רבי האט בעפעם א תפילה נעבעפעטעם.

און דערשטויבן זיך דאָ נעבראָכן די לעבן . . .

און פלוצלינג עס דאָנען די חסידים נעבלינען —
אַ יעדער אַזוי ווי פאַרשטיינט אויף זיין אָרט.
סוף דבינע האַרבסטיקע שרעקיקע תשובה.
און דבינע פאַרבשעמטן יעקעלן דאָרט.

אַז בעם בוים ביי דער רחמים איז קרעכץ יעקאָל.
און דעלעס מיר צוזייטן דעם טרעסנען בוד.
די יעלות נעבענד — די לינע שוין און נעשמד.
און אויך קען שוין שטעל נישט זיין אויך אויר עבר.

די בעבע שוין די דרייסע די בעבע נישט קיין אויג אַז.
נאָר קרייסן ביים יסורים און פלאָנען זיך און קרעכץ.
אַזוי בעד דאָס הייליגע הבטחים און רייסן אויף די קברים
בעקאָלד. אַזאַ בעד אַז דאָך נחרב אַ דעלב!

און פלעג די צרות און נדרות אויף יעקב.
די רעבן דאָס האַרץ און דאָס הויז בי מיר.
אַז רבי. דאָס טרייסיק אַ חסיד נעבעטערס:
דאָס קענען מיר הערלען? דעם שליחל דאָס אַז!

דער רבי אַז מיטער און בליכער נעבראָכן.
פאַרבעטערנער שטילער ווי הייליקער קול.
אַז אויך דעם אַזאַ מיר נישט די קרעכץ באַהאַלטן
דעם אויסגיין ביי מיר נאָך דאָס האַרץ מיטן אַזאַל . . .

אויך קען שוין דעם הייליק און בעד נישט דערעראָן.
די טרעפן יסורים ווי דעקען אַז נליים.
אַזאַ בעם בוים מיר רחמים בוים הייליגן בוד
ווייל יעדערעם קרעכץ דייסן פאַרבעט מיר אַזיים.

און שטייל אַז נעראָן דער הייליקער בוד
דאָס הייליגע פאַרבעטן זיך און זוכר בוים שוין
און פאַרבעט פון ווי בוים דעם הייליגן פאַרבעט
די שכינה נעליגען בוים ליגטערן שוין.

נאָר בעבעם די פאַרבעלן און דער פאַרבעלטן נעלעבן
פאַרבעלטן אַ שטייגעריק פרעמלעבער קוד.
די חסידים ווי דאָגען דאָס מרגש נעמען
נעטיקן ווייטער אויגן בוים רחמים אַז דאָס.

בעם דאָגען די קוידלען פון פענסטער נעצעפנט.
און ווייטער דעם בוכן דעם חסידים פרום. —
דער בוך דאָס נעראָן פאַרבעלטן אַז דער קער
בעקיגען אויף בעבעלטערס בוים הייליגן שטוב.

עס דאָס דיך די זון און די בעדיגער פאַרבעלן
און פרעגן דיך אַ חסיד אַ דיקער בעטערים.
די חסידים די ווען און ווען און לעבן.
דער ווייסע דאָס דער בורא דעם בוים פרום אַזוי נעלן

עס דאָס דיך די זון און די בעדיגער פאַרבעלן
און יעדערעם האַרץ דאָס פאַרבעלט דיך בוים ליד.
און פלוצלינג אַ חסיד און טרייסער נעבעטן
נעראָלט דאָס בוים בוים הייליגן בוים אויף.

און קרעבעלבעם דערזעען: אַז אויס אַז נעראָנען —
דעם בוים בוים נעמט אַן טיגע פאַרלאָרען.
און פרעגן דיך דער חסיד אַן דייטיק און בעבענען —
בעקלאָגט און בעטערען. אַזאַ שטיר אַן דיך!

דער רבי אַז טיגע. און נעבענען אַ קרבן —
אַן טיגע יסורים און בעגרעבעס און נוים.
אַז רייסע אויף די הייליגן. די דעלעס אַז פאַרלאָרען.
דער ווען אַזאַ דערשראָקן דעם בוים בוים דיגען!

דער רבי אַז נעטער נעראָן. נעבעראָן.
דער רבי דער רבי. דער בוים אויף אַז טיגע!

און באַלד דאָס דערהערט דיך אַ דייגען און קלאָגן.
אַ שטרעקער פאַרבוים פאַרבוים צרעז אַן לינע.
בוים קלאָגן דאָס דאָגען די חסידים בעראָן
נעבעטן די דאָגען דיך תחלים אַז דאָס.

און קרעבן דיך דער הייליגן פאַרבעטערס נעבראָגן —
פאַרבוי דער דעם בוים בוים אַזיגע נעבעבן.

און שטייל און די דעגען אַן די חסידים בוים בוים
בעם דאָגען די ליגען דיך פאַרבעטערס נעבעבן.
פאַר אויך דער נעטער קרעבעט הייליגע.
און אויגער אַ חסיד בוים דעם בוים בוים
דעם רבין אויגען נעטאָגען דאָס אַז בוים
נעלעבן אַזאַ די בוים די בעדיגע דעם.

אַז בעגען דיך בוים בוים בעדיגער דאָס אַזאַ דערהערן
נעבעבן דיך דאָגען די חסידים און בעראָן.
די ליגן פאַר ווייטער בוים בוים דיך נעבעבן.
און פרייגער נעבעבן. די קליגער בעדיגן.
אַז בעגען דיך בוים בוים בעדיגער דאָס אַזאַ דערהערן —
בוים דאָס בוים בוים דעם רבין דעם בוים נעבעבן . . .

דער מאַרטערער

דער שלאָס. אין הערלען בין באַרוקע האָט געקאָנט. בײַ מיר. נעוואָלד אויפגעבויטאָט אויבער מ׳ האָט מיר. ס׳ פאַרהערבאָט. אין בין קיינשטאָט לעבן אַרבעטלעכקייטן אונטערן אויפזיכט הויל. אין נעמען פון יבנעם פאַרשן נעמיס פון פאַר אין מראָבאָט. דאָס לאַנד פון אַלי נאַטי דיי ביזנעסמען מיטנעם. אין די פאַטערנבאַרן. דאָס אויסגעזען דיי ביזנעסלעך פאַרלאָזן אין דאָס נישט לאַנד.

אויגנבליקאַרטיק האָבן מיר דיך אין אויבער פון די קלענסטע אַנטיקע פון ביזנעסמערטיקע הויזנהונדן אין אַן אַפּגעלעגענעם מיקום. די רעגאַטאַרבאַנד הבם ווינער ווייך. יענען דאָר נעמען אַנקיינען אין שלאָס. די הענט. יענען נעמען באַלאַנגען מיט נעמאַכער אין באַנדיס מיט מלעכיקי טראַפּיקן. דיי אויך מיט אַ בעל אויגנגעזיכטלעך לעבראַסטיקע. באַרעכנונג ביילעכער אין רעגען פון ווייל לעך. ווערענג אויפגעפון.

אין פון די דאָזיקע נעטעלן. דאָס נישט בלויז יענען די נעמאַנען אויף די מלייכע הענט. נאָר אַפילו אין אַ פון הינטערלעך. הערלען די פאַנטאַסטישע אויגן. אין שלאָס דאָס נעמאַכט נישט מיטן בעטאַבע נישטיקייט — אין פון די דאָזיקע. נעמען דאָס מיין אַנטיסעמיטישע הענען. פטרוסא. מיך נעפאַרנען צו אַ טיפער פאַראַנט. טעלעפעניזנ אויי. אַז אויך דאָס נעמיסן אַנדרע פאַרבאַנד די שוועסטער פון לאַזיקע — פ׳אַז שוין פייער נעמען נאָטן — אין אַנאַרגען די אַנטנען אין אַ זון. בעל דאָנערלאַכערע אַנדאַסטע פון בעט. אין. בייגיס אַ פעטען די עטאַרקאַפּעל. נעטעלעכע פאַרלאַנגען. דאָס נישט אין אַ מיטן שלאָס. זיינגעקומען אין אַ נעמען אַנדיסטרין די ביזנעס אין דאָס לייגען אַ קליין בעל. דאָס ביזנעס נעמען אויפן פון דאָס נעמיסן דיין אַז אַ קרעטיקע פאַרלאַנגען אַז אַ נאַר פון דאָס נעמען פון די דאָזיקע בעלנער.

— לאָנג — לאָנג דאָס אויך נעלייגענס — אין פון אַן אַרט פאַרבאַנד. פטרוס נעגרעך נעמען אויף יי. די נעמען דאָנען פאַרביי דיך אין הערלען. אין די טיר פון. דאָלגען נאָנט אין נעקומען. דאָס די פאַרבאַנד אין דער דאָזיקע רעלאַטיוס דאָס דיך דיסע באַסיריקע. דאָס אויך מיט אַ אויגנבליקע דיי דאָס. פון דיסע אַז באַלאַנגען אין דאָס אַנדיסע אויפגעלעגענס. אַז יי שוין דאָס אויפגעגעלעגן. אַז יי דאָס דאָס נעמען אַז דאָס.

די נאָנט אין אין אַנט אַ באַטריבסע נעלענט.
פאַרקומען. יי דאָס דאָרף מיטנעם אַנדיק מיט אין.
עס דאָס די לבנה אויף דאָלקיקע דאָנען
אויך יי אַ דאָנערער פאַראַנטאָנס פאַרלאָנט
דאָס דייסע נישטן מיי קיינעם קיין אויסדרוק צו פרעגן
נעבלאָקנעס. אין דאָס נאָר נעקייטיקס אַליין.

מיט דיאַט נעפאַרקעס עס דאָס די פאַרן
אַטיריס נעפאַנגען מיטן מיט אין אַ דאָר.
נעפאַנגען: אַז דיי אַנטיל אין דיער צו די יאָרן.
אויך אַנטיל דאָס דער בוראַ בעפאַנגען דיך אַזאַר
צו דעלן מיר קענען אַזיקס באַטס דעריפאַר
אין קינדער אַס דיך אין דיך אויגנגער טעפּס?

אַ נס אין נעמען אין עס אין נישט נעטאָנען יי.
דער שוטער דאָס דעגאַלעס דעם צוי דאָס באַראַנט
עס דאָס די דעלדער דיך לאָנען אין טרעטען
באַטייטנען דעם דייליקן צריק נעטעטן
אַ נס אין נעמען דאָס עס אין נישט נעקומען —
דער שוטער. אין מיליאָן אַס אין אַטעטל נעטראַכט.

צוטאַרונס אין אַטעטל נעמען דיי באַנען
דעם צריק דעגרל באַלאַנען אין באַטיריס
אַבער אַנטען אין האַרץ דאָס נישט אויסגעקומען אַרעמען
אין קיינטאָל דעם קיינער דעם נאָר נישט פאַרנען.
צוטאַרונס אין אַטעטל נעמען דיי באַנען
דער צריק דער אַנטען דאָס נעגן נישט נעפאַרנען.

פאַרשלאָסן די בעי פונדערס. תורים.
עס אַיס די לידן מיט פונדעס דורך דער נאָר.
עס קלינגען די אַטעטעס. דער דייגט בלאָזן אַ שטיים.
אַז אַפּעגער מאַר עס ליגט אויף דיין אויך.
טיין בליקס די דיין קיקעס אַרויס פון די טעריס —
צו דעלנער עס אַיס דיך דער פרוידיקער אַפּס.

יאַנטיל נעקאָנט טיין. יי זון דאָס באַפאַלען —
דיין קנער מיט טעטראָלן מיט בלוטיקע דיים.
דאָס קנער דיי בלוטס פון יעדיים דער קלען
דער דעם אויס דעריטאָגן דעם פיטסעקלן תיקון?
דער רבי אַז נאָנטי נעקאָנען נעפאַלען
דער רבי. דער רבי. דער אַזיק אַז טויט!

אטיקן-טייזאטשן

1

ס׳ נאַכט בטריאַנגלס. ס׳ בעגעטערקעס.
אַלץ פון דיך נעמען די האַנט ס׳ שליידער,
בויגן אַלץ דיך אַרומעס די בלאַטלעך,
ס׳ טרוי נעמען פון דיך די קליידער.

די בולס פון קיקס פלאַדערנ אַרויס.
די נאַכטן, נעמאַסטן טרייסן אַן היטן,
פון שויטן בעמסטלען אויסן —
שיטל פאַרלויזערנ אַן דער לופט.

דיסן פון קעלץ די טייפלס — פון בוטן.
דאָס אויסגעזען דיך פון אַרומאַן,
אויסגעזעהן פון די האַרצלעך.
אויער עוף אַן דער קרד דיך פאַרלאַנג!

ס׳ נעראַבלס דיך פון ס׳ האַרצן אַרויס.
פון האַרצלען־אויסן ליכטיק געקאַנט.
דאָס הייסן פון פון יעמען בין אויסן.
פון בעגעטלעכע פון דער נאַטור — —

2

אַן פרייליכן פאַרגלעט דיך די קרד אַן דער היטל.
דערנאָך אויף פרי־פעלדער. פון בליי־פעלדער,
אין האַרבסט פונקלען דיך דער היטל אַן דער קרד
נעזיכטער נעבל פון פון אַן פון נעבעל פאַרגיס.

האַרבסטליך דערפרישן קויטן דיך טרעפן.
ביז צו פאַרגיסן אַן דאָס הויפן פונקלען נעבל;
אַן דער הייסן זיכן פאַרגן בליקן די כמאַרעס.
אַבגעלעכטן פרעגן דאָס די דין נאָר ס׳ ביל!

קאַלטיקע הענט פאַפּרעק אַן דער לופט.
פאַרגיסן פון פון פון. דערפרישן אויף פאַרגיס
גלעטשיק־דאַקליק. פאַכריק פון פון —
פון פאַרגיס קוים די פעקלעכן קעס פון נעבל אויס —

די קלאַנג גאַלאָפּיק דערפרישן היטל דיך
פון פון פון. פון דאָס פון פון.
אַן פון דיך נעהילן אַן פון דער נעבל.
פון פון בליי נעבל.

פון פון די דער נאַנצער אויס פון
פון אַבאַל פון דאָס אויסלעכן,
פון אַרומגעדרעהן פון דער־פאַרך.
דייטער עס נאָך פון דו הערן.

פון פאַרגליטערנ נאַנצן אויס פון
פאַרגיסער אַרומען פון דאָרן,
ס׳ -עקרעהי אַן בלאַטער־דאָסער־פאַרב.
אויגנערפון אַן פאַרגיס.

פרילער פעקאַפּן בלינד היטל.
פאַלד דער נאַרגיס פון אויס דערן,
פון פון דער אויסלעכן אַבאַל.
אַבאַל די פרידריקסטן פרעגן.

שוינען נעבלען שוינלען בלאָס פאַרבן.
פון בליאַשן בלאָסן אַן פון:
פרעכן כוחות נישן אויסגעפרעגן.
דאָס לעבן פון פון דערגיסן.

תשרי זילבער

1

די זילבערקעס פון ס׳ פון דערזיכן —
ס׳ פרעסל פעקעס די קאַלטן גלוטן,
קלאַנג הייסערקעס דער נאַרער היטל.
נישן פעריסן מער פון שוינלעכן
פון אַן פון פון. אַפּער אַן דיכער.

מאַרן דער היטל אַזוי האַרבדיק פעטל —
דאָס הייסן פון פון שוינלען־לויכטן.
נאָר אויפגעפן פון היל. נאָר דערזען,
פון אַן אַן נאָר אויסגעלען נאָרן פון.
ביז קוקן די שוינלען יעלן הייסן.

2

די שוינלען הייסן אויסגעקעפּלטן.
אַנער הייסן זילבער אַבגעגעלען,
נישן בלוין אויף דאָלקטילער. פאַרבלאַנקעס
פון אַבאַל אויף בלעטער. פאַרדיגעס
אויפגעפלעגן. פון הייסן פון פון,

באַרילבערגער און קאַלטער אויפן
קרישטאַרקיקן. און דאָנען די נראָן,
און דעם ווינטן קלאַנג און בריקנדיק אַזייגל,
אויפגעוואַכן בײַם פליגנדיק אַרבעלער,
טריען און לויפיק טעלן די האַנט.

ג. ווי אַזבעל טויגל

דורכגעבליט ווי קשרלעך די דרעק,
לויפנדיק אויף בלוי ווינקל אַזבעלאַנד,
אויף מיר אַרעם לאַנג ווינקן די פרעמ
נדיק דאָר דאָ און דאָרט אַנגעטראָנד.

ווי בלאַנקלעך די הערן און ווינטערנדיק,
און דעם בלוי קרעם די האַלז נאָך אַמן!
ווי לאַנגווייליק, ווי לאַנג מ'גיט זיך נאָכבאַנד,
און די קרעלן דיך אַלץ נעמען אַרומגעלאַנד.

אַבער ווי לאַנג נאָר מען באַנגט פיאַלנדיק,
אויף נאָר דאָ בעמעס אויף דאָס אַן דאָס!
קרעם דעקאָרירן די ווינדלען אויף אַנדיק,
ווען אַנגעלען ווילן, די אויז אַנגעלאַס.

ד. פולן לבנה

בײַלבערגס ווי הויכל טויגל אַרום אויף
דעקן מאַנ און האַרבן קלאָר אַז הענ —
בלאַנקע אויפגעוואַכטע דאָנערנדיק
אויף נאָנלי־געלער אַרבעבאַנד הענ.

אַט באַנגעט עס און ווידער אויף עס קלאָר —
ווי אַלץ אַ שטערן דעקן אויף — אַ שטערן!
נאָר אויבער בלוי אויגנבלאַנקן מיר
דער נאָנלי־געלער זאַל בעבראַנד הערן.

כ'האָב מורא מיר קאָם אַ ריר אַז מיר,
אויב ניטן מיר דאָס דאָס אַרבעדיקן!
ניטן אויפגעוואַכטע דאָנערנדיק —
דער נאָנלי־געלער הערן בעבראַנד הערן.

פרעמדן־שטרעבן

באַרוהיק ווייל באַרילבערגס אַז דער לבנה.
און אויבערן אַז אויר דרעמן די מאַנען?
דורך אויגנבלאַנקן אויר נאָנלי־געלן מיר הערן,
ווען אַז דערלאַנגען דערבאַ. קאָם דיך אַז פלאַנען —

אַ. ניטן אויבער אַן אויגנבלאַנקן בעל — —
די בעלנס האָבן דיך נאָכן אַנדערן נאָר באַרלאָזן:
אויב האָבן אַן כאָם לבנה אַרבעגלאַנען.
אויף פלאַנען אַן שטערן אויף דיך נעבראַנען.

און באַנגען דיך דעקלען אויף הויכל נעבראַנ.
אַ קול בעגעגנעטער בײַם פלאַנדיקן שטערן.
און אַ טיילן הויכן אויב נאָן מיר אויפגעראָנ.
ביז לבנה אַ נאַנגען צוויין שטאָם הערן.

* * * * *

ווען די ווינטערליכן ווינען אַרומגעלאַנען:
כאָטש דיך אַרויף אויף די צווייגן די דאָנען;
אַז אַן דאָרען די הויכע לינען קלאַנען דיך אַז
כאָטש טאַרנאָנען אויף דיך אַן הויכע דאָנען.

יונג בלאָן אויף שוין ניטן מער. די בלומען באַרשוינדן.
און הייליגן אויף דער שיינער לינען אַז שוין?
אַ בעל הבית אַן אַנטיליל אַן שטוב
הענט דיך אַן דאָרען אַנד אַנטקעגן ניטן שטיין.

דאָלן ניטן נאָר הייסטער די לאַנגווייליקן בעגען.
אַז הייז בעגאַל די צווייגן. די שיינל שטיינן?
דאָלן כאָטשנען די בײַ־בעלי־בעגען דאָנען.
דעם קאָם באַרטראָגען אַן די ליידיקע צווייגן.

הירשן און מאַרק

אויבער אַן דער הויכ. אויבער אַן צווייגן.
אויסגעלן אויף די הערבעגנע נעלאַנן.
און באַגעגנען אויף אַן טייכיק.
פליגן אַן די פוסקעס. אַן די נאָנדיקע דיך.
דערלאַנגען בײַם הערבער דיך בעגעגנעטאָנ.

אויבעגער הינען בײַם עס בעגעגנען די ערד.
אויף די הערבער דאָס דער דאָלן נעבראָנען שטיינלען
און אויבן נעראָנגל. בעגלאַנגען.
בײַם אויף אויף ווייטן הינען די הערשענע
באַרגען בײַם הויכ בלוש הינען אויבן הייסלען.

אויף הינען הערבער הויכ דעבע דיך די זון.
און די טויגלען הערלען די בעגראָנ.
און הייאַ־נעגלאַנגען צווייגן די שטאַנען
און תאַוו־נעראָנגל. און בעגעגנען.
אויבער דעם צווייגן אויף טויגן אַז הערשלאָנ.

לינע צו אַ בושקאַנצער אַנטפער טיף.
אין צווייטער אַנטפער דינע נעלגוט!
נאָר דינע בליקן טיף די הערצער
פרעגלדיק־פרעגלדיק — אויב טאָן־נעמלאָזער,
מיטן הויל און צרה און נעמטיק פון הענט.

אין פאַרבאָרגן דער הויל. אין עס נאַכט.
בילדער דאָלן פון פאַרגאַנג דינע אויגן!
אַ פיל פון בלוטן פלוס די הערצער.
אויגן טאָנצן אויבן און דער לוסט.
אַ שוואַלבן־חתונה קומט אַן נעמליכן.

פון פינקלן־נעפלן פון אַנטפער די טיף.
פיל לעבן הערן נאָענטער הויל מיט מענער!
בין אַזוי טיף לעבן אויף פון הענט ווען:
אַ שווייגן־בעגעריסנער. אַ ווייס־בעשריבענער
פון שבעלן אַזעלן דערפאַרטן פון הערן —
— — — — — — — — — — —

בלוטיק ווייסע פון אויף דינע קלאָרע פליגלעך.
און און אין דינע אויף די פיס נעטאַנצן.
דאַנצן אויבן אין נאָר די נאַרדיגע
דערוויטערט הערלעך. און־מיטיקן הייזן.
אַבער אויבן נאָר אין טרעפן פון לאַנד פאַנגט.

פון דער פרעד אַראָפּ לאַנד פון די הערצער.
אויגן שלאַנגעריקן הערצנטיקן ליכט.
און קינדער מיט הענטן דאַנגלען פון וואַל.
אַז נאַנגען אויגן אויפגעוועקן הילה.
הענט און לאַנגע אויגן די פון הענט קינדער.

אַזאַ קינדערן נעלה־מיטערלעך נעמאַרד.
כאַנגע באַנאַרקן אויבן־נאָר דער אַנדערן
אויסגעטרעטן דעם קאָפּ אַ פאַרגיטערטער.
דיך פריל אַנטוויסנען. ליגט און הערלעך אויגן.
אַז פונט נאָר אַ מענדל. אַ שלאַנגע פאַרוויסער.

און מיטנאַכט נאָר לאָזן דיך די הערצער.
הילה אַנבער דער פון עדיר די טאָכן און קערן.
און דין קאָפּ די אַראָפּגיסן פון הויל!!
די און מיטנאַכט כאַפּן דיך די הערצנטנע אויף.
די די הערלעך הערלעך־נעמיגן דיינען הערן.

נישט אויבן נעלוי די שטיינדיקע הערשענע —
אויף עפּעלן־בילד און הענטער פון הענט דערזען!
הימל־מיך קומען די. אַזוי הערן הערלעך אויגן שוואַנגען די.
און די מיט אין שפּרונג פון נאָנט מיטן הערלעך נעמען.

אַ נעמאַר הענט מאַלן מיטן הויל אויבן.
אַז אַזוי אַ מענטש מיט אויגן אין עס נעמען — — —
נישט אַזוי אַ מענטש מיט אויגן אין עס נעמען — — —
הענט אין הערלעך פאַרגעטיקן. דיך לעבנדיק.
הענט פון די אויגן אויבן נעלוי מענדל דערזען.

און דו. אויסגעטרעטן. אויף מיטן שטיינדיק.
הייזער ראַנד דאָ. און הענט פון אויף און נעמען.
אַ נעבעדיקער אַזוי אויגן די הערלעך.
דערזען די. און דער. הענט מיט אויף נעמען — — — —

אַ נעמאַר הענט מאַלן מיטן הויל אויבן.
אַז אַזוי אַ הייזער מיט אויגן אַ נעמען!
אַבער הענט מאַל פאַרגעטיקן. דיך אויסלעבנדיק.
אויבן אויגן נעלוי די נאָר נישט דערזען.

פעסטעמבער־מעסטעס פון טשעכישעדיק שוואַלבל

I

דאָ און די נעמלען. גיטיק און אַנטרעטן
מיט נעפלען די מיט נאָנט נעבן באַנאַנען,
אויבן פלאַנטער אַנקאַנדעס אַנטוילן.
אַז מיין ליד נאָר הייזער אַז דאָ אויפגעוואַכן.

אַבער קאָפּ. די נעבן ריינע נעזיר.
די לעבנדיקע פאַרגעטיקטן קיים אַז דערלאַנגען.
אַבער מיטן נעפל אויבן די פון אויפגעשאָפן.
מיטן דיך שוואַלבל אויבן מיט אייגענער נעזאַנגען.

II

נאָר פאַרלעבנס דינען דינע אויגן.
דאָס אויבן מיט. קומט אַז דערבליקן מיט די;
בייגעלען און אַזוי מיילדל אויגן.
נאָר מיטן הויל אויבן די פלעגעלער שטיין.

קומט מען דער מיין דאָס קאָפּל אויבן אויבן.
בלויז דאָס בייזל נעבראָכל מיטן דיך און מיט — —
מיט אַזאַ האַרץ־בעגעריקנדיקן פאַרגיטן.
דער דיך אַ הערלעך אויבן אַפּגעטאָן און דער מיט.

3

דיס דאָס טאָן בּאַם אויס אַ נעסטל פאַרן הייגעלע —
די אייגענע פעדערן דאָס טליסן דיך אויס
אַז אַז טאָן דאָס בּיסן קיין אייגלעך. בּטריבן
פונם אייגענעם רבּיין דאָס פיקן דיך אויס.

אַז אַזאַ טרעדיג פלאַטן נעטיין אַ -שעריקע,
קיינס פון אייגענעם ליינ אויף פון דיך פאַרטרעטן!
נישט הילוי־בּטרונטנע שוואַלב. חוטל בּעשלאַגענע —
אַ שעטן דיס טשעקס דיך פון טרעדיג הבּיר.

4

אַ שאַפאַרי בּליבן אַ פלאַטעריג.
און אַ נאַר. דער קאַנאַריק און טייגל
ד'בּיסן אַ בּייזעלע נאַר אַ טייזעלע.
בּין עס בּליבן בּלויז דער לאַר פון בּייזל.

שוועלבל אַבּער. שאַרוף־לעסן נאַר.
דאָס אַטעמס אויף בּעבּלען בּייזל.
און ד'לעבּנס ליד זיינס עס ווינט נאַר אויס.
דיס טרונ'שאַרפקעשעס. טאַרוליזנס אייזל.

5

אַז דער שוואַן בּעדיגט דיך. בּוטשל און טייזל.
זיינס טון אַז עס אין דין לעבּנס נעזאַנג.
אַבּער אַז שוועלבל. אַטיל און זיינס!
דיסס בּין פון בּעבּנטער אויגן דאָס טאַרזאַנ —

עס בּעגיסן נישט דאָס דער בּייזע דענען
בּין וויל נאָר זון בּי אַז נישט אַליין!
שוועלבל זיי בּי דערקענען בּייזן שוואַן־בּעזאַנ.
און לעבּנס שוועלבל ליגל בּיס אויגנין.

6

אַז דאָך נוס. נישט אַליין בּין בּלאַנקעס אויס.
עס קאָן דאָך אין שוועלבל קיין הערן נישט מאַן!
אויס און אויס קראַנקייטן דאָס —
און בּיסאַנבּ שוואַרץ בּלעטעריג נאַנאַנ.

דער זיי אַרטעטערבּלעטעריג. אין בּיגעס לעבּן.
און עריגס לעבּנס לאַר־טריג ווילן דיך בּי צעלאַן!
אין לעבּנס ליגל אַליין דערלעבּן.
זיי אַלע שוין אַרטעטערבּלעטעריג תיכן — —

5

אַז אין דעם הויך בּלוין אויף דער קאַלט פאַראייגנע שיף.
דאָסטן בּלוטן אויס און בּיטער בּעגעטיגן.
עריס נעמען אייגענדיק און הייס־הייס הלד.
און בּלייבן אין טרעדן־טרעלן בּעדיגן.

עס דערס דער עגם אויף די טאַנאַנ נעטיגן
אייגענטיגן בּיס בּלוטן און בּיס בּליגן.
די שוואַלבן קעדן דיך און טייליג בּלוין בּויריג
דיך אייגענען און די עגאַ־טיגן.

מאַרקס קאַהאַן

מאַרקיסס דיין אייגעניגן זון מאַר מיטען שיליג

אַפּרעטיג בּויריג נאָר לאַנדאַן מיט אַמעריקע. דו אַך בּין נעגען אַנטאַנ
בּי דיין בּרודער. דעלבער הויגס און זייאַרק. און דאָס נעמאַן אַ הינדער
נאַרע אויג. דאָך אַך דיך אויגן עריס באַקאַנ בּיס אַז עלטערן יידן בּיס נאָ.
בּין אויגן קאַן. דעלבער הויגס און לאַנדאַן. בּיד יעגען נעראַן באַפאַרגעס
און בּי דערצייגלס בּיר. אַז בּי טאַרס יעגס מיט קאַלטאַרגיג. דו בּי דאָס דיך
נעזאָן בּיס דיין אייגעניגן זון. דעלבער בּי דאָס אַפּרעטיס מאַר מיטען שיליג.

און דאָס אין דאָס בּי דאָס בּיד דערגעלב. דו אַזיי עס דאָס אַפּרעטיס:
-אַרבּעטגעריק און לאַנדאַן אויף אַ פלאַן בּין אויך באַפאַרגעס נעזאָן
בּיס אַז אייגעטער און בּיין עלטער. דעלבער אויס נעגען אַ שטילער. אַרגעלע
בּער יונגעריגאַ און אַ גוטער בּעל־מלאכה; אויך דיער באַלגען און דער דעלער
לעטעראַטור. און בּיס בּיין אויריג — אַ פּעלל־אַרגעס.

-ביל זעגען נעזאָן נעטע תכיים און אַמען נעטע אייגעס. בּי אין שיין
נעגען אַ מאַן יאָר פאַרהייראַט. קיין קינדער דאָס בּי נישט נעלאַנ. אויך בּין
נעגען אַ בּחור. אויך גלעגן בּי אויס אַמאָס אייגעניג.

-בּי דאָס נעלאַנ אַ הייליג בּריד. אַ נעטע בּעליבּטגעס. בּיד גלעגן אַמאַ
בּרעגעס. און אויך אַכאָל טעמען און זייגען אַ דאָטעק. אויך גלעגן בּיד זיי אַכאָל
בּעמס בּעס. דערנאָך גלעגן אויך זיי נעמען און יידען טעמעטע און אַכאָל און
לייאַנ דעמעטאַר און דער הערטס־בּוד. בּין דאָס דין בּיד אויס נעגען זיער
בּעטייד.

-און אַ נעגען טרעטאַרן לאַנ בּי בּיד. הייגן. אַז בּי דאָס. נעגען אַ
טעמעלע און דער הערטס־בּוד אַלס אַפּרעס. און אין אַ קאַרן נאַנאַנ דאָס זיי
דיך אויגן אויפגעגעזיגן. און אַמאָ בּיד אויס אויס עגען נעגען אַז הייגס בּיין בּי זיי. בּין
דאָס עגען נעזאָרגעס דאָס. דאָס אויס נעגען אַפּרעגען בּיס -עגעמעגעי אַז בּיס
גלעגן אויך בּי זיי קיגען אויס נאָל און יאָר. עגען אויער הייגאַ.

בּיגעס דיך אַכאָל. אַפּרעגייגעגיג און לייאַנעגס רעגאַנאַר. דאָס בּיד
אויפגיגן אַ נעגעפּער הייגן נאַנליס. און יעדעגער־בּין אויס דאָס נעזאָן דין

ביינדנ. אויך האָב נעמאָנט, אַז אין יענער אַרבעט אין דאָ, קענסט אַן קלענער
לעגל, עס מאַכט נישט דאַנעבן אַרבעט.

„מאַכלים האָב איך אויף מיין לעבן נישט נעגעסן נאָר אַזוי ווי מלעכעל. הוי
איך האָב געלערנט מיין אַרבעט אין אַן דער אַמעריקע אויף אַ קוואַלעטי.
מיין דאָך אַז האָב איך מיין באַטעטיגונג מאַכלים נישט נעגעסן!

„יעדער מאַכלים האָבן נעמאָנט טעם נישט ווי מיין אַמען. די מאַכן קלאָר
קען נעמען נעמאַכט. האָט איך ווייס, איך טעם דיר גו אַמען. אַז איך האָב אַמאָל
אַ סייטשאַ'ר'נאַסטעס מיט אַ קלין שטיקל נעשמאָלט מיט אַרטאָפלען אַ נדיבע
חלה! עס האָט דיך געלאָזט עסן . . . מיין רעדעס שוין נישט מיין די אַרבייטן
מאַכלים. שוין געלעבט איך האָב נעמעגט דערציילן אין דעריציילן.

„דאָנט ווי אַן אַן חבר. אַז דעם סייטשאַ'ר'נאַסטעס קומען צו אונז אויף
מעשעלי. דו האָסט נאָך מיין ווייטן נעשמאָלט מיט נישט נעגעסן!

„איך האָב אַנגעטאָנען די אַרטאָפלען. אַז דיך דעם סייטשאַ'ר'נאַסטעס אַרויס
נעמעגט. נעקומען אַ האַלבע מלעכעל טראָגען מיט אַ בוכעס בלומען. אַזוי בין
אַרויס. יאָ אַ ווינטשיקער דעפּנעטלעכען. עס אַז דאָך אַן דער רעסטאָ'ראַנט!

„איך בין נעקומען אַן צוים. דיך האָבן נעטרונען לחיים. איך האָב די
נעזונטען. אַז יעדע הנס אויף אַ בריף . . .

„די פיס ווינען נעזונען נישט שלעכט. נאָר אַזוי ווי האָב איך נע
האָבן. אַז בעסער האָבן נאַרישים נעמעגט ווין: פון האָט דיין ווייב אַז נעזונען
ווינער אַנטייל.

„דיר האָבן באַרבראַכט אַ נאַנץ אַנגענעמען אָוונט. איך נעמ. דיין אַלוים
עס נישט אַ פּנדל. ווי מען זאָגט, אַז בעריח אַ הונט אַריינטייטן געלעגאַנען
נאָר אַ „בעלטי". ווינען די נישט נעזען אַזוי נעלעגאַנט. אַן אַריינטן אַנאַר
קוינען. אַזוי נעזונט אַנגעגעלגט. אַז אויך אַל בי די נעבייטן.

„ווינער ווינען אַן נאַנעמען אַזוי אַ מאַנערעטן בינער. ווי אַ קליין טיכל אַן
„טעלעפון". ווי עס אַן נעמעמען ווינער נאָר־מאַכער. מיט אַ קליין טיכל אַן
צוויי בענטלען. אַן אויך אַ טאַפּעלען נאָר דעם נעטר. אַן מאַנערעטן בינער
אַז נעמעמען ווינער בעם. אַ טיש. מיט טעלער אַן אַ מאַנע אַן אַ קאַנאַר. קין
נאַנעמ נאָן די נאָר נישט נעמאַכט. די האָבן נעמאָלט אַן לוים.

„די האָבן מיר אַרויסגעגעבן אַזאַ מאַנע. מאַרדיים דעם נאָר אַן מיר האָבן
ווי נעלייגט שלאָפן. מיין חבר אַז אַרויסגעגאַנען מיר אַן אַז נעמען מאַרגיר.
טיש. עס נאָל מיך נישט אַרויסגעגן אַן אַזוי אַז דעם אַרבעט. אויף מיין פלאַץ
האָב אַזוי נעגאַרבעט דערנאָך.

„מיין אַריינער האָב מיר מיין ווייב בעגעגנט אַן אויף נאַנעקליד מיר אַן
בעגייטן. אַן עס אַזוי אַנגעגעגעלט אַזאַן טיש. די האָבן ווי נעזעגט נאָנען מיר
אַזאַן אַנגעגן אַן האָבן. אַז די האָבן מיך לוב אַן טיש נישט נאָל. ווען די האָבן מיך
דערלוזן.

„אַך בין נעקומען אַנטלעלן. נישט נעזונען אויף דאָנקער ווילט אַך בין
אַן די האָבן מיך באַרוגן . . . אַך בין אַריינגעגאַנען. אַריינגעגעגן די אַר־

ווינען. אַך האָב נעמאָנט אַז אַן יענער אַרבעט אויף דאָ. קענסט אַן קלענער
לעגל, עס מאַכט נישט דאַנעבן אַרבעט.

„מאַכלים האָב אויף מיין לעבן נישט נעגעסן נאָר אַזוי ווי מלעכעל. הוי
איך האָב געלערנט מיין אַרבעט אַן אַן דער אַמעריקע אויף אַ קוואַלעטי.
מיין דאָך אַז האָב איך מיין באַטעטיגונג מאַכלים נישט נעגעסן!

„יעדער מאַכלים האָבן נעמאָנט טעם נישט ווי מיין אַמען. די האָבן קלאָר
קען נעמען נעמאַכט. האָט איך ווייס, איך טעם דיר גו אַמען. אַז איך האָב אַמאָל
אַ סייטשאַ'ר'נאַסטעס מיט אַ קלין שטיקל נעשמאָלט מיט אַרטאָפלען אַ נדיבע
חלה! עס האָט דיך געלאָזט עסן . . . מיין רעדעס שוין נישט מיין די אַרבייטן
מאַכלים. שוין געלעבט איך האָב נעמעגט דערציילן אַן דערציילן.

„דאָנט ווי אַן אַן חבר. אַז דעם סייטשאַ'ר'נאַסטעס קומען צו אונז אויף
מעשעלי. דו האָסט נאָך מיין ווייטן נעשמאָלט מיט נישט נעגעסן!

„איך האָב אַנגעטאָנען די אַרטאָפלען. אַן דיך דעם סייטשאַ'ר'נאַסטעס אַרויס
נעמעגט. נעקומען אַ האַלבע מלעכעל טראָגען מיט אַ בוכעס בלומען. אַזוי בין
אַרויס. יאָ אַ ווינטשיקער דעפּנעטלעכען. עס אַז דאָך אַן דער רעסטאָ'ראַנט!

„איך בין נעקומען אַן צוים. דיך האָבן נעטרונען לחיים. איך האָב די
נעזונען. אַז יעדע הנס אויף אַ בריף . . .

„די פיס ווינען נעזונען נישט שלעכט. נאָר אַזוי ווי האָב איך נע
האָבן. אַז בעסער האָבן נאַרישים נעמעגט ווין: פון האָט דיין ווייב אַז נעזונען
ווינער אַנטייל.

„דיר האָבן באַרבראַכט אַ נאַנץ אַנגענעמען אָוונט. איך נעמ. דיין אַלוים
עס נישט אַ פּנדל. ווי מען זאָגט, אַז בעריח אַ הונט אַריינטייטן געלעגאַנען
נאָר אַ „בעלטי". ווינען די נישט נעזען אַזוי נעלעגאַנט. אַן אַריינטן אַנאַר
קוינען. אַזוי נעזונט אַנגעגעלגט. אַז אויך אַל בי די נעבייטן.

„ווינער ווינען אַן נאַנעמען אַזוי אַ מאַנערעטן בינער. ווי אַ קליין טיכל אַן
„טעלעפון". ווי עס אַן נעמעמען ווינער נאָר־מאַכער. מיט אַ קליין טיכל אַן
צוויי בענטלען. אַן אויך אַ טאַפּעלען נאָר דעם נעטר. אַן מאַנערעטן בינער
אַז נעמעמען ווינער בעם. אַ טיש. מיט טעלער אַן אַ מאַנע אַן אַ קאַנאַר. קין
נאַנעמ נאָן די נאָר נישט נעמאַכט. די האָבן נעמאָלט אַן לוים.

„די האָבן מיר אַרויסגעגעבן אַזאַ מאַנע. מאַרדיים דעם נאָר אַן מיר האָבן
ווי נעלייגט שלאָפן. מיין חבר אַז אַריינגעגאַנען מיר אַן אַז נעמען מאַרגיר.
טיש. עס נאָל מיך נישט אַרויסגעגן אַן אַזוי אַז דעם אַרבעט. אויף מיין פלאַץ
האָב אַזוי נעגאַרבעט דערנאָך.

„מיין אַריינער האָב מיר מיין ווייב בעגעגנט אַן אויף נאַנעקליד מיר אַן
בעגייטן. אַן עס אַזוי אַנגעגעגעלט אַזאַן טיש. די האָבן ווי נעזעגט נאָנען מיר
אַזאַן אַנגעגן אַן האָבן. אַז די האָבן מיך לוב אַן טיש נישט נאָל. ווען די האָבן מיך
דערלוזן.

„אַך בין נעקומען אַנטלעלן. נישט נעזונען אויף דאָנקער ווילט אַך בין
אַן די האָבן מיך באַרוגן . . . אַך בין אַריינגעגאַנען. אַריינגעגעגן די אַר־

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בים שלול צוטרייסן צום ראנד
ווי זיינען מיט שלינן אן גאל
און טאנצן מיט דומקלאר בים טיגל.
ווי שווענקען און נאפור אלץ באל.
נאר שווענלען זיך יאגן און שלינן.
פארדריינען צום קרעפטן א ריי.
און דערמיט נאר ברינגן נאכבינן
און קליינען ביר בלוטיגן נאך זיי.
און באלד, זיי אזוי נאר ברינגן
א שלי און פארשווינדן אין זיינ
אזי. טייטשן בייטשקעס פון טייטשקע
אזי. קרוטיקעס שיינגלע צייג.

וכבכמעטם זיי זיי קרוטיקעס בלאנק.
וכבכמעטם זיינ אזי פארזונ אין לעבן
אזי בלוטיגן דאס נאר דאס דאס צארשלאגנע
און אזוי א מיתה רבינבן.
וכבכמעטם זיינ זיי שבעצן ביי נאכבן.
ווען אזוי לייכטן אויגר זכרון.
אזוי ברענגען א שטיק פון פארגאנגענע פראכבן.
א נייס זינן פון בעטערע יאר.
וכבכמעטם זיינ אזי אויך. שלטע יארבן
און בעגעגנינג — זיי נאכבן אין ציר.
א קטארק אן קרעפטן און בארבן . . .
נאר אזוי ווייט ווילדע ווייטיגע נאר פיר?

אזך זיינ ביזין אנגעבן אן די שלינגל
דאס דערגאלבן מיר אויך נים געבעלן.
אן ווייטער זיי טייטשן און זיינגל.
אין ווייטער פון אנזי אויף דעם מעלר.
דאס ביך דאך מיין קינדהיים נעטראפן
אויף שלינגל פון גאלד און דעם לאנד
זיי שטעלן דערפיילן זיך דאס
און מיטן דארפן נאכבן ביינאנד.

אזך בין ביזין אלט. יעצט אנגעפירט.
ביזין דערבן זיי שלינגל מין לאנד.
און בלאנקע. אזי. ווער אזך נארטיין.
און קריך אויף דעם הארן זיי א קלאנג.

נאר זיינען נאך — זיי קומען צו שלינן.
זיי א שטראל די ווארטיגע פון לוסט
און דערן א בעגעגנן אין ביגן.
און ביינאנן א דונ אין ברוסט.
נעבעגנטשן זיי מיר ערשטנס גלינן.
מיין קינדהיים זיי זיי מיר נעטרוסט.

אליהו פאלוטשאק

דאס בלוט איבער זייערע קעפ

דאס מנין בלעטערס אנדרך די ביינען פון דיינשלאנד און קמטריל. און פאלגט נאר דעם נעבן פון דעם דארטיגן רעכטל ווין. זיינען מיר. אז פון נעמען מיר זיינען דאס דיך דארט קיין מיר ניטן נעגנדערט. דאן ניטן זי אנדערנזיינ פון זי אנטפאפינ'טריגן. דאלט דאס לעבן פון ווין דארגן אנגעגאנגן ביטן נאר דאן ווכבר. זי דערפאלגן ווין לעבן דארט פארזינגטן אן א דעלט פון מנאר פון אנגעלעגטן. דאן ווילן לעבן דעם באנדיגן אנזיגן מיר דאס דאס דאס

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ניך הערבאנו דאס יידישע לאנדן. אז אנדערס אויף די הילכיקע קוראפאר לעד. דאס נאמטרפליין אדבא דא. אן נדבר בפליט. אן דעמבן בדל הידבן די דאיקע עוזיות. ולכן קאלבסיקאר אן דבנע נליקבאן. דאס דבנבן בעבאמר קונסטלער. דאס פאריבנבן באמרבנבע אינטערעסאנטים. היול די נבעבן אז דבנבן בפראנטר־פיליפלער. דאס דאבן פארבעבטיקט די בדיקע ברארבנע אן דער יידישער בעבאמר־קונסט. באזר בים. דאס דבנע ליקבאן קבן אין בפלאנע אנטפאלן אן אין הערפארבנבע קונסטלער אן דבנבע. די דאס אז אין בפלאנע נאן ילכן קאלבסיקאר. דבנע ליקבאן אז א קונסטלער מיט א ליבלבנבע בפלאנע. ד דאס אן דיך די דרפאבריקע בעבאיקבן אן א לוחיק דבן. דבנע ליקבאן קבן דערבאנו א דרפאבריקע אבעבן אן טרינבער אבערבר. דאל בין אז דער הבבבער נאבע אן אינטפלבן דבם אבעבן אן טרינבער אבערבר. דאס בדן א בעבער בן נלינ בים אין דבן ד אז אן אין דאל.

דבנע ליקבאן דאס דרינבנבאבע די שרינבע אן ביבערע אים. דאס די יידן דאבן פרבבנבאבע אין דיער טרארבים דבן אן דבם יידבן דרבן. דרבן בריל. די דאס יונגערבים אינטערעסאנט אן דיך די בדיקע יידישע דרבע אן בארבדיקע דרבעבע אן טראנדרבעס אן דבן יבן יבן. אן דער יידישער טרוי אן אן דבם יידבן בדבן. הערבאר אז אין בפלאנע אין בדיר בדיר. דערבאר דאס די אנע בדיקבע בדבן. די דבם בפאן בדיבע בדבם בפראנטר־מבעל.

יוסף הלל בינענפעלד

מאמע ביינע

מאמע ביינע!
קין תבריבים דאסטו בישם נבמרינבע
בישם קין קבר.
אן אויך קין קרים דאנטי,
אז די ליבע דו דאסטו אים מיר נבמאכט,
מאמע ביינע!

אן מיין הארצן עטיל פארבאלן,
מיט מין חלף דאס דער מיינע
מיר א קריבת טיף פארבאנבן.
אויף לעולם ועד!
מאמע ביינע!

אן מין לבן — א בית עולם.
מיט מין מיידרבים מים
דאמטו אן מיר אינבבים — —
מאמע ביינע.

א ליטעראַרישער אויגנבליק מיט מלכה לאַקער

אין דער מיטן פון דער יעקב בייטלים און נאָלדענס בריוו וועגן דער שטראַפגעריכט נעבן מיטאַי שבת, דעם 25טן אויגוסט, צוגעגעבן אַ ביי יידישע שריפטן בעל קונסטלער, אין געזעלשאַפטלעכן טעם, בד אַן אויגבליק לייענער נלעזל שיי לכבוד די נעבעם פון ישראל בעריל אין מלכה לאַקער. דער בייטלים האָט אין זיין אַריינגעד דיך באַקאַנטע אַפּאָרעטעלע אויף די שיינע קונסטלע דיקע סעריאָזלעכקייט פון דער דיכטערין מלכה לאַקער אין אַרט אַרויסגעריכט הנה אין דער יידישער לייטעראַטור. עס אין חסידות מיט זיין קייטעס. מיט די חבטעות אין הערות, מיט דעם סוד אין רוח פון „הארט", אין אַזאַ שידה מילע ווי אַ רעליגיעזער בישעף. מלכה לאַקער האָט דער בייטלים אויסגעגעבן. אין אַ מחיצער בעמעס. האָט לעבן דיך אויס אין אַזאַ הערלעך פון שידה, האָט אין דייך אין מילבאַרבעק — אַ קונסטלערין אין דיך, הענט בעריל לאַקער אין זיין זיעגי טיקע אַרבעט פאַרן עייגנטיקן נעראַנק האָט נעדענקט דער רעדאַקטאָר פון „הבוקר קראַקאָווער באַטעלי". דער סטילבאַר אַביזעם מעלעכאָר אין דער באַלעבי אַלזאָ האָט באַריכטונג מלכה לאַקער. באַמאַנט די באַריכטונג פון יידיש. עס האָט נאָר באַריכט די דיכטערין אין בעריל לאַקער יומי לעבער חיים. אַ ב. שטעגבעל. בנגען פרגליות אין דער אַפּאָרעטע פון דער אַרויסגעבער עבר אַנדרעאַנדע אין קנגלאַנד הייסיקס כדי. די באַקאַנטע ווענטרין הנה בעבר בעי האָט באַריכט דעם אויגן מיט אַ דיי יידישע פאַלקס־לידער. האָט די האָט נעקונען מיט אַ פּר נעבעמאַך אין קנגלאַנד. דער פאַרשאַנעלטער טעלם האָט די דערעסער האַרבעק באַזאַנטע. די דיכטערין מלכה לאַקער האָט אַזאַ מיט נעדענקט הענט פּראָבלעמען פון קולטור אין דיכטונג אין מיט אַ מיינער אַרטערפּרעסע ביי פאַרגלייכונג קולטעבע אין אויך שיינע פאַנטאַזיע פון דעם בוך „שטעטע".

מ. ז.

דער באַנקעט לכבוד „ווידערוויקס"

אַ מיטעער עולם פון שריפטן, קולטורטרעגער און שריפטער האָבן דיך פאַר שאַלום אין אַרלעך הויף. דיענסטאָג דעם 10טן אויגוסט אַרויסגעגעבן לכבוד דעם ניעם בוך „ווידערוויקס" פון אַ ב. שטעגבעל. מיט רעדנער האָבן דיך באַריי ליקט די שריפטער אין קולטורטרעגער י. ל. פינ. מלכה אויערבאַך, אַ י. ליטאָ, מ. מיטל, עפּס רעדנער, אין דער מחבר אַליין. דער באַקאַנטער אַקטאָר יחיל נאַליבקין האָט געלייענט פונם בוך. דער פאַרזיץ האָט נעפירט י. ביעלעס. בד דער יבנעבן פאַרטיפס נעריכטן אויגן פונם פאַר זיי פונם.

מ. ל.

מיטטייל־נגען אויבער די קומענדיקע שבת־נאַכמיטאָג

שבת, דעם 12טן נאָוועמבער — לכבוד דעם דערשינענעם בוך „ווידערוויקס".

שבת, דעם 26טן — די אַקטאָרן יחיל קאַלענבערגער און רעבעקע מיליקאָוו.

שבת דעם 10טן — אַ פאַרטראָג פון י. אַ. ליטאָ: די יידישע פראַגע.

אַ בלום פון י. אַפּאַטאָקי

אויך האָט דיך נעשלאָגן קיין לאַנדאָן אַ אַן אינטערעסאַנט בוך אַפּאַר נעקאָנט. אַז דיין אַזאַ קיינאַן נעמען אין ישראל, אין נעלבן אין אַ קעמפנער שלאָג דיך נאָר מיטאַ בעסער נעם. דערפאַר האָט אויך נאָר אין נעלבן אַ לעזער. אַפּאַרנאָנע אַז מאַנן אין דער שטיין, אויף אַזאַ דעם אַריינגעד נאַרבאַר בעי דיין אין אַזאַ יאָרקן. אין באַרדער עטאַרע האָט דער דעל דעם בעזאַן דיין בעי אויך, דיך בעסער קאָנען זאָן אויב אַזאַנע נעמענע קאַלאַנע. אויב נעבעמען אין אַפּאַרע אויגן — אַרע בעריינגעגעבן: י. אַפּאַטאָקי.

אַ דעריקלערונג

דער יידישער אַפּאַרטאַלעכקייט אין לעבנדיקן פאַרשאַין בעם אַזאַ אַז נאָר פאַרגעלעכן די פאַלגערונג דערקלערונג:

„אַלע בעבעמער אויף פאַרקייטונג אַנאַרגאַנע דעבען. דיר מיטיק. אַן מיך האָבן קיינען בעבעם באַפאַרגעבן אַז דאַרלען דערנאָר מאַר בייגעבאַרגאַרגע יידישע אַפּאַרגער".

יעקב האַדעס פון רעסערגאַס

יעקב האַדעס, פון די אַלטעסטע יידישע דערשאַלעכן אין בעבראַ. אַבער אין ישראל, האָט נעלעבט אַ דעבעראַ אַרבער. דער בעבעמער אַרבער יידי פון דער אַזאַ דעם דאָ, אַז האָט דערפאַר אַרבעראַנגען אַפּאַרטאַלעכן אַפּאַרגעבן אין דעם לאַנד. דאָס בלום אין אַנדרעאַנגען אַ יידישע אַרבעראַנגען אין דעם אַזאַ דעם אַרבעראַנגען אַ יידישע דעם אַרבעראַנגען אַ יידישע אַרבעראַנגען אַ יידישע אַרבעראַנגען אַ יידישע

לשון און לעבן

חודש־זשורנאל פאר ליטעראטור, מעשעס, קונסט און קולטור

נומער 12 (קעסט 135) דרייצנטער יאהרגאנג דעצעמבער 1952 לאנדאן

redaktirt un a. b. szmuszkewitz

אינהאלט:

[illegible]

די חנוכה־ליכטן

פריין 1 שילינג און 6 פענס

אבאנעמענט־פריין 10/6 פאר א יאר

אין אמעריקא 5־ דאלאר א יאר

By Appointment, Dealer in Antiques to H.M. Queen Mary

CAMEO CORNER

has a great demand for old jewels, for Home and Export. Trade and is in a position to give good prices for valuable China and jewels of every kind.

26 MUSEUM STREET, LONDON, W.C.1

Museum 0486

CLOSED ALL DAY SATURDAYS

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT · EXPORT

318 Lea Bridge Road · Leyton, London, E.10

סוף חודש אויסגעגעבן

בן אזרי, זיי פאלגענט פארזאל ד"ר.

זעגעאנ דעם זון יטן באיקבבער. א שריפט

דאס שבאסן מרן משה עובד

י. ל. פיין, שלמה אינגבער, י. בעגעסע, נעם רובין, ראל מיטשע, א. א.

באריכט: א. ב. שטמצקעוויטש

צו אלע אינטעליגענטע יידישע לעזער

לעזט דאס בוך דאס אין אלגעם דערציילונגען

אין שטורם

א דערציילונג באשריבונג פון דער חורבן יידישער ארבעטער באוועגונג נעשריבן פון רודאלף דאנזיגר. דאס דאס דערציילונג פון לאנדאן א יידישע בוכהנדלונג. דער בוך איז בי אלע בוכהנדלונג אין אמעריקע ווי. מיקל קול אין ביי

12, CRANWICH ROAD, N.16

Published and Edited by A. B. Szmuszkewitz, 11 Debenham Road, Colchester Street, London, E.1, and printed in England by The Arcad Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1